KİMLİK KARTI 1964-1977

SENNUR SEZER

Yazko/Şiir

KİMLİK KARTI

(1964 — 1977)

şiir

YAZKO
Türkocağı Cad. No: 17, Kat: 2
Cağaloğlu — İstanbul
522 78 45

Sennur Sezer'in öteki kitapları:

GECEKONDU, şiir
YASAK, şiir
DİRENÇ, şiir
GERÇEĞİN MASALI, şiir
SESİMİ ARIYORUM, şiir

Kapak resmi: Sait Maden

Bu kitap Osmanlı Matbaasında dizildi, basıldı,
Kardeşler Mücellithanesinde ciltlendi.
İstanbul — 1983

KİMLİK KARTI

(1964 — 1977)

SENNUR SEZER

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim
Kooperatifi

gecekondu/1964

Bir şarkı yansır uzak birinden
Etimizden kopar acısı

GECEKONDU

Aceledir sevişmeler tek odalarda
Yarı giyinikliğinde kadınların
Kaçış kaçıştır
Dönüverişinden çocukların

Soluk soluk yaşamalar
El kiri
Yıkanan kapı önlerinde
Yarına hep yarına sorular
Dipdiri
Fabrika düdüklerinde

«Kondu»ların can kardeş damarlarında
Sızı sızı
Kirası ya borcu dört duvarın
Tez büyür çocuklar tek odalarda
İnanın

VOLTA

— her insan tutsaktır kendi duvarlarına
ve ne yazık adımları orda tükenir —

Bir adım üç adım beş adım
Beş adım üç adım bir adım
Bir sağda bir solda
Uzayan
Ayaklarda

Ceplerle büyüyen güvenci
Avuçların
Ve bitmeyişi bekleyişlerin
Hattâ
Rüyalarda

Üç gün bir saat beş dakika
Dakikalara sığmaz bir korku
Omuz başında
Bir ıslık özlemi
Dudaklarda

Bir adım üç adım beş adım
Bir sağda bir solda
Beş korku üç kıskançlık bir ürperti
Tutsak yürüyüşü
Volta

YORGUN

— uzar darağaçlarınca bir soru —

Avaz avaz haykıranların kenti bu
Bütün şarkılar açlığa
Ama ekmek ama kadın ama su

Bütün eller kalemleri kırmaya
Hangisi yazsa bir çirkin dize çünkü
Çünkü aç çünkü bıkkın
Çünkü herkes tekrarlanan bir türkü

Yapacak bir şey kalmadı
Ben de öyle
Bu kent çok gürültülü

SOYUT

Bir kadının mavide salınır ayakları
ve çocuğu doyurmaz oluverir ağlamak
Açlık en bayat yemek
sofralarınızdan ırak

Tarlalar başak başak borçlara sararır
uzar büyük şehirler fabrikalar kurtulmak
Fildişi kuleleriniz daha sarsılmadı mı
bu ne denli uyumak

HAYKIRI

— Nehrin denize kavuşuvermesi
Orda, fırtınaların dindiği yerde —

Uzat ellerini
Ellerin ellerim ellerimiz
Uzat ellerini yalnız değiliz

Bak bu kaçıncı göz uykuya aç
Kirpik kirpik sancısı
Bu kaçıncı çığlık
Kalakalmış topraklar üstünde —kıraç mı kıraç—
Bak bu kaçıncı gerçek saklanmış kıyı bucak
Gel haykıralım
Duyuralım gel
Yoksa suç bizim olacak

Gel bu nehir kurumasın akmadan
Dallar var çiçeklenecek tomur tomur
Gel uyan
Uyku nasılsa uyunur

Gel gel gel
Yalnız değiliz

BEZGİN CUMARTESİ

Şarap bardaklarında tükenir gelecek kaygıları
tükenir sabrı bekleyenlerin
hafta sonları

Alkol kokulu cumartesiler
gider - gider

Tükenir işçi kızların haftalıkları
istekler tükenmez
tükenmez dertler —yağ tuz gaz kokulu—
Bezgin cumartesiler
gelmek bilmez

Tükenir güneş tükenir parklar
cumartesilerin en özleneninde
kalakalır sevgililer
Çirkin cumartesiler
yağmurlarla uzar gider

(x + 2)

Siz o kadınlarla kucak kucağaydınız
Çığlık çığlıktı yüzleri
Gözleriniz mi kamaşmıştı ne
Bakamadınız

Onların da evleri vardı
Küçük ılık bırakılmış
Düşündüklerinde duymazdı etleri ellerinizi
Umursamadınız

Ben kapıların dışındaydım oysa
Ağladım yumrukladım kapıları haykırdım
Sağırdınız da kahkahalarınızdan
Duyamadınız

(E — 1)

Mutlu uçurtmalardır çocuklar
Annelerin
Yıpranmış ellerinde

SAYRI

I

Sevdalar kolaydır. Sövmek darağaçlarında.

Artar eksilmez şu dert! Kadınlar hep çocuklarının ardında yalın ayak. Kadınlar pencerelerde. Yazmak hep ucuz yakınmaları. Ama çare...

Artar gece avuçlarında dilencilerin. Avuçları terler yeni terli bıyıkların. Kızarıp bozarıp susma çağları eskir bir gülüşle. Gülüşler eskimez.

Ve gecenin bir yerinde bir insan doğar gibidir!

II

İlk kendini sever insan. Ellerini gözlerini çizer
bir taşa. Üç dal koyar sevdasını yazmaya,
taşlanır.

Bir büyük şarkıdır yaptığımız. Her sesi yüzyıl
sürmüş. Bitmesi masal. Bir büyük şarkıdır
yaptığımız, ardımızdan sürüp gitse...

Üç dalı ben koydum boşluğa ilk.

(× + 1)

Sen yasak sıcakları düşle
ömrün boyu
ev sıcaklığı yasakken bunca kişiye
üşüyeceksin

Tay coşkunluğu alabildiğine
damarlarında senin
ekmeğe satılık şu kadınlar
sevişebilecek misin

Sen dev aynalarına köle yıllar yılı
Elini uzatsan göğe erersin
Ben özgür dertleri sen boyu
Boy ölçüşecek misin

ÇORAK

Usandı gökyüzü usandı yağmur
Bir istemesini bilen ellerimizden
Bir dilim ekmek bir sıcak yatak
Artmadı bizden

Biz çıplaklığından utanan kişileriz
Başımızda incir ağaçları başıboş
Başıboş ellerimiz yüzümüzde
Biz çıplaklığından utanan kişileriz
Suç kimde

Usandı gökyüzü usandı yağmur
Bir ağlamasını bilen gözlerimizden

ZENCİ

Kapalı gözlerle sevişiriz doğduk doğalı. Ve karanlıkta eştir bütün kadınların sıcaklığı. Öyleyse neden kıyaslamak kolları, bacakları ve kayırmak aklığı.

Bıktırdı kıpırtılarımız ot yatakları; aç eller uzanalı etimize. Kaçışmaların uğultusunda kafataslarımız solumayı unuttu. Ve ne yeşerdiyse avuçlarımızda karanlığınız yuttu.

Kapalı gözlerle seviriz doğduk doğalı. Hep unutkandır sevişme karanlığı. Akar aramızda doygun ırmak suları: Güzeller, seçkinler kıyısı bu kıyı. Güzeller, seçkinler kıyısı..

Siz öte yakaların kızları. Ölüm neden sizi hiç kayırmadı?

DÖNENCE

Tam sütlerin sevdaları boğduğu sıra
Tam kazandığı sıra savaşı anaların
Bir cıva damlasıdır yaşamak avuçlarda
Bırakmayın

KÜFÜRDÜ SEVİŞMEK

Küfürdü sevişmek ölüler soğumadan
Soğumadan daha yangın yerleri
Damarlarında üşürken birazcık kan
Kanarken bir ölünün elleri

Küfürdü sevişmek
Ekmek Ekmek Ekmek
Tek düşüncesi gibiyken çocukların
Savaş yılları
Tutup bir askerin gözlerine
Kadın omuzbaşları getirmek
Ellerine biraz içki
Oysa ne zamanı vardı duraksamaya ne yeri
Küfürdü sevişmek

SAVAŞA GÜZELLEME

Bir kutsal içkidir savaş
Eskidikçe güzel
Hint şalı can renklerimizle nakışladığımız
Bir büyük davuldur savaş
Uzak türkülerini alkışladığımız

Kan kokar süt bebelerin ağzında
Kan kokar lokmalarımız yutulmaz
Sevişilir belki geceler boyu
Uyunmaz

Gerilir ha gerilir bir tel can evimizde
Koptu kopacak
Gerilir bir tel can evimizde
Övgüler uzak

Kan kokar süt bebelerin ağzında
Barut kokar kurşun keser lokmalar
Terler avuçlarımızda bir küçük mendil
Üşür korkular

Taşlandım hangi gün ağıt yaktımsa
Adını andımsa büyük açlığın
Sevdaya mı bundan böyle koşular
Sevdaya mı böyle suçlu ve şaşkın

YORGUN ÇİNGENE

Esmer elleri var sevdalımın
Uzun kirpikleri kaygılı ıslak
Saçları yüzüme değer uykumda
Soluğu derimde ürperir korkak

Esmer elleri var sevdalımın
Yorgun elleri var sevda şaşkını
Gülüşü kınını seven bir bıçak
Yaşamak yanılmak ölmek bıkkını

Yorgunsam bezginsem çaresizsem
Onu düşünürüm üzgün ve kırgın
Türkülerle avunması gibi
Yorgun bir çingene açlığının

KO

Ateş gözlüm, rüzgâr saçlım, dar ağızlım
Ko görsünler
Ko desinler —ağızları kan dolası—

Ben sağırım

KRİZ

Benim gözlerim yok
Bu gözler palyaço gözleri
Bu düzen düzen gülüşlere çizili ağız
Benim değil

Sen bilmezsin daha inançsızlıklara tutsaklığımı
Tutsaklığımı ateş çemberlerine
Nasıl daralır çemberler bilmezsin
Gülüşlerinle

Gülme n'olur gülme
Gülme belki de çıldırırım
Yıkarım töreleri bir bir
Severim seni
Belki ağlarım

(E — 2)

Öyle çılgın güzel ki yasaklar
Öyle yasak ki sana değmek

Ellerin olmalıyım

İLK SABAH

Ellerin bir yanda ekmek bir yanda
Bölüşülür yudum yudum bir tutku
Günaydın sevdiğim

Dudakların çaydan daha sıcak
Saçların gözlerin nasıl uykulu
Günaydın sevdiğim

Gün bir kez daha böyle doğar mı
Biraz böyle şaşkın böyle mutlu
Günaydın sevdiğim
Günaydın kuşku

BARKAROL

Yolunu yitirmiş bir çocuktu özlem
Adım boyu eteğimize sarılan
Islaktık etimizden kemiklerimize
«Geceydi yağan»

Bir koşu başlardı aydınlık ve ak
Kentlerden mağara ağızlarına
Solurdu yollarda binlerle tuzak
Tuzaklar büyürdü damarlarıma

Bilerdi pençelerini beynimizde bir kedi
Utanç bir çağrıydı yorgun ve uzak
Bir kedi pençelerini beynimizde bilerdi
Gülmek miydi neydi bir yerde kaçmak

SOLUKSUZ

Bir kadın bir erkek durur dayanır
Uzak köşelerine yalnızlığın
Bir kadın bir erkek
Anlamaksızın

Ansızın kesilir güçlü yağmurlar
Kapanır kanatları karanlığın
Yalın ayaklar boyu damar damar
Ateşe keser soluğu toprağın

Bir kadın bir erkek
Bir şarkı
Dargın

ÖLÜ NOKTA

Okşamaların buruk sevincinde üşür bir kadın
Üşür uzak beyazlar
Pisiotları ve tespihböcekleri mezarlıkların
Geceler yarım
Yarım

Koptu kopacak bir büyük çığlık
Bilenir kocakarı ilaçları
Ve ak utancı ilk doğumların
Geceler yarım

Okşamaların buruk sevincinde
Eksik bir korku

DOYGUN

Eskir dokunması ellerimizin
Alışkın parmaklar küçümser sizi
Düşler mi çoğalır aynalar mı ne
Eskir sevişmesi

Uzak bir serinliktir ilk öpüş
Yalan kaçışlarla özlediğimiz
Nasırlaşıverir uyandığımızda
Bir ıslık gibi tez, çaresiz

Eskir dokunması ellerimizin
Dar gelir sokaklar gökler dar gelir
Alıştığımız sıcaklığa uzanmak
Bir günü tüketmek bile değildir

SON

Islak ellerimiz eskir yazık
Yazık saçlarımız uzamaz belki
Unutmaksa gün ortalarını güzel
Yoksa neyi çoğaltmak
Sevmek neyi

Islak saçlarımız eskir yazık
Yazık ak masallar artık büyümez
Ellerimiz de unutulur bir gün
Büyümez bundan böyle sevişmek

yasak/1966

Biz
Korkularımızı büyüttük sabahlara
Ellerimizi yitirirsek
Ellerimizi, emeklerimizi
Çünkü dilenciler vardı: elsiz, iğrenç, bildik
Biz ellerimizden gayrı kimseden
Ekmek istemezdik

Korkularımız arttı sabahlara
Ellerimizi yitirirsek
Ellerimizi, ekmeklerimizi..
Yolları, el arabalarını, tezgâhları alırlarsa
Alırlarsa taş taş üstüne komayı
Yolları, el arabalarını, tezgâhları...

Sonra deri kokuları,
Mürekkep kokuları ve tütün kokuları
Bildik ve kutsal iş kokuları
Kaparlarsa bu kapıları, fabrikaları
Ellerinizi ceplerinize sokun derlerse

Oysa dünya büyüktü ve güzeldi
Severdi kardeş kardeşi, sevgili sevgiliyi
Akan sular dururdu sevmek dedik mi
Ellerimiz, emeklerimiz, bir somun ekmeklerimiz
Sevmek denen yosmayı ödemezdi
Erken sabahlar ve geç gecelerdi
Bizim günlerimiz
Avunmaktı
Ve bölmekti ekmekleri evlenmek adına
Sevinmekti bir sıcak oda bulduk mu
Ve doyduk mu gülmekti mutluluk adına

Biz korkularımızı büyüttük sabahlara
Ezildik

İŞTE BÖYLE!...

Zonguldak'ta Raman'da
Ağaçlar çiçeğe duranda
Unutup yorgun kazmaları
Türkü yakıyorum ay ışığında

Keser ışıltısını altının
Bir damla kan
Alnından kopan bir damla
Tutuşur ocakta
Kıpırdar camında lambamın
Vardiya dönüşü yol ortasında

Keser ışıltısını bir damla kan
Lambamın
Yarın
Yarın

Hangisine değdi candarma tetiği
Nişan yüzüklerine bakamıyorum

UZAK BİR ÖĞRETMENE

Şimdi biri seni öldürebilir
Ellerim kalakalır bil ki
Ve bil ki bir çocuk çoban kalır ömrü boyu
Kalemini kimseler kullanamaz
Şimdi biri seni öldürebilir.
İki çocuğunun adı yetim ve karın dul
Bul bulabilirsen benim adım ne olur

Şimdi biri seni öldürebilir
Üstüne kapanıp ağlayamam işte yasalar
İşte kasalar ve para denen tutsaklık
Satılıp ölen kızlar
Ve kuma kuma üstüne Anadolu

Seni biri öldürebilir ne kötü
Ama ellerinle ışırmış bu karanlık kime ne
Kime ne bir kız bir at fiyatınaysa
Ve sen öğreteceksen bunu yediden yetmişe

Şimdi biri seni öldürebilir
Kurtaramam

DURMADAN

Beni sevmekten utanıyor
Elleriyle örtüyor yüzünü
Yol ortalarında istasyonlarda
Her çıtırtı bir adam oluyor

Beni sevmekten utanıyor
Oysa şimdi tüfekler kan-kına
Arpacık gez göz
Madrit'e uzanıyor
Ve pirinç kokan ellerine Han'ın
Pirinç saçlı Li'ye
Hedef Çin

Niçin ekmek yediğimiz eller çeker tetiği
Altın halkalar taktığımız
Tanrının önüne çıkmadan ilk arıttığımız
Çeker tetiği

Beni sevmekten utanıyor
Elleriyle örtüyor yüzünü

BİR ADAMI ÖLDÜRMEK

Önce kan sıcaklığı ürperen her tetikte
Sonra terli bir avuç
Ve kaskatı bir parmak
Kenetlenmiş demirle

Günler boyu görülen düşle yorulmuş bir yüz
Güpegündüz bir yıldız ışıldayan namlu
Sonra ılık bir damla kan gibi kaygan ıslak
Ve nedense buğulu

SAVAŞ AYIRMAZ SEVİŞENLERİ

Bir adım kala kör kurşunlara
Sigaramın üşüyen ucunda
Öpüşünü bıçak gibi tadarım

Çakıllar utanırdı sımsıcak
Sevişen çılgınlığımızdan
Bir büyük çığlıktı ağaran
Deniz tutuştu tutuşacak

Bilenir bir çelik alabildiğine
Şimdi sevişmeyi andığımız gün
Öpüşlerimiz soğuk keskin
İnce bir sızı gibi düğün

Ellerine bir adım kala
Bir adım kala kör kurşunlara
Öpüşünü bıçak gibi tadarım

KIBRIS! KIBRIS!

Bin anahtarım vardı geceye
Biri açmaz hanidir
Hanidir ellerimiz unutmuş okşamayı
Kapanmış öpüşmeye

Yataklar biraz ölüm uyudukça yasalar
Yataklar biraz ölüm
Belki bir namlu parlar kancık kahpe yılışık
Işık ışık andıkça yaşamayı çocuklar

Bin anahtarım vardı geceye
Aşka ve çiçeğe kesen
Uzandıkça ak eller ölüme kelepçeye
Utanan ve tükenen

Ellerimiz hanidir kapanmış öpüşmeye
Kapanmış bir karanlık baş ucumuzda bekler
Şimdi silah her kadın
Her çocuk biraz asker

Büyük masallar uzar kime ne desek neden
Nedendir bu ninniler

ASKER ÇANTASI

Yorgun omuzlardan yere kayar bir çanta
Ve kabuk değiştirir bozkırda binbir böcek
Ekmek kadar eskidir ve ekmek kadar kutsal
Şimdi seni özlemek

Güneş yenilenirdi biz çılgın öpüştükçe
Yenilenirdi deniz yengeçler ve çakıllar
Kara çirkin düşlere yumardık gözlerimizi
Uyanırdı martılar

Hangi uzak stepte bir asker vurulurdu
Biz kışlalı düşlere uyanırdık usulca
Bozkır akşamlarında solacak bir gelincik
Acırdı soludukça

Yorgun omuzlardan yere düşer bir çanta
Sen uzak kışlalarda mutlu umutlu coşkun
Ve ılık bir matra susuz dudaklarında

ÇİĞLIK

Kapa kapıları eşikteyim
Açık denizlere hiç açılmamış
Küçük bir sandal bir kırık kürek

Kapa kapıları eşikteyim
Ellerin değmemiş bir tutam yonca
Yakana iliştirilmemiş çiçek

Kapa kapıları eşikteyim
Bana yalnız seni öğrettiler
Gittiler

EYİ

Tuttu köşeleri yine eski yasaklar
Tuttu yalnızlık
Eteğinde uyuduğumuz masallar
Uçurtmalar balonlar
Çocukluğu bıraktık

Ellerimiz sıcağımızdan ürker
Kaçar parmak uçlarından sevişmeler
Kaçar yaşamak
Ter sızar enselerimize
Tuz serin ıslak

Döndüm yine kollarıma sığındım
Bıkkın kollar ve ağızları sevdiklerimin
Döndüm yine kollarıma sığındım
Yasalar
Ey
Dağlar
Taşlar

IŞIK SEN VE UYUMAK

Ellerim kamaşır tutsam sesini
Işıklar sönmüşse ve uykusuzsam
Kuşlar uçuştukça büyür bu mavi
Doyamam

Ellerim kamaşır tutsam sesini
Tutsam özgürlüğü seni sevmeyi
Tutsam yaşamayı borçlardan uzak
Yeniden okşasam

Ellerim kamaşır tutsam uykumu
Yorgun ve bıkkın yastıklarımdan
Seni sevmelere uzanır
Gibi dinmiş gözyaşlarımdan

ERKEN SAATİ UYANMANIN

Geceydi unuttun mu
Yastığım yüzüme dikken
Ve erken bir kurşundu ilk ışık
Sırnaşık bir kadındı
Adındı tek umut
Adındı

Geceydi unuttun mu geceydi
Bafralar ıslak ve keyifsiz
İzi bile yok türkülerin
Saat erlere nöbetin güç geldiğiydi
Geceydi

AKŞAMLA SÜRÜLER İNERDİ

Su
Pusu kurar uykuma
Dudağıma değer uykusu
Yitik bebelerin
Sivrilsin bıçaklar korkaklığıma

Su
Pusu kurar sevdama
Saçlarımda savaşların uğultusu
Uğultusu sancakların
Çin kutusu sözlerle kazanılmaz kavga
Kazanılmaz

Büyür bir korku ince ince
İnce ince iner
Su
Ya

KAÇAKLAR

Uslu ve güleç bir uyku özlemi
Kolumuzu çekerdi alışık parmaklarla
Soluk yorgun sandallar
Şarkılı parklarda
Eğilir öperdi

Utanır gibiydi rengi ellerimizin
Sevimli bir uğultu siner seslerimize
Sevdalı solgun yaz gecelerimize
Bir acıyı taşırdık
Çiçek takmışçasına
Göğüslüklerimize

KARTOPU

Ya bir ana çocuğunu ağlatır uzaklarda
Ya bir asker nöbetten yorgun sevinçli döner
Böler tuzu ekmeği sofrasında genç kadın
Usul bir gece iner

Alıştık türkülere akşamlara ve aşka
Günübirlik bir yolcu kapımızda bekleyen
Yalnız bir utanç payı bırakılan kundakla
Uzaklara ninniden

Ensemde bir kartopu
Seni hangi gün öpsem

ÖZET

Mor akşamlar ve deniz
Batan güneş
Son tiren
Hiç olmadı —ne gülünç—
Hiç olmadı —biz sevdik üşenmeden—

Hiç olmadı
Karides, kırmızı aptal huysuz
Masamızda ne gülünç
Az şekerli bir ölüm
«Az şekerli bir kahve» gibi rahat kaygusuz
Söylenmedi garsona

Belki gecikmiş bir kuş
Biraz yağmur
Ve ansızın bir çocuk

Yetti bize
Senin biten romanın
Benim bitmeyen borcum
Utanmalı mıyız hiç

KİMLİK KARTI

«Ben» dedim mi
Onbeşinde bir kız düşünün hemen
Sevmesi sevilmesi
Güneş gibi aydınlık

«Ben» dedim mi,
Onbeşinde Cibali'de tütünde
Islak uçuk elleri
Tedirgin bir uykuyu akşamları örtünen

İnceden boyu posu
Hafiften öksürüğü
Komşulardan gizlenen

ÜŞENGEÇ

Solardı bir iki
Kır çiçekleri

Beklerdim sevilmeyi
Bilmediğim Güney'in portakalları
Ve gaz kokan şarapları Tekel'in
Sanki Aksaray'da bir içkievinde
Elimde bir yabancının parmakları
Bir iki yaprağı
Solardı
Ağarırdı saçım bir iki
Saçma sapan düşlere üşenirim
Üşenirim sevmeye

Ağarır göğe
Bir iki
Bir iki
Kır çiçekleri

DALGIN

Düştü Kezban düştü Ayşe düştü aşk
Küçük dişlilerine gecenin
Seni beklerdim son vardiyada
Esmerim

Düştü Hacer düştü Hasan ardarda
Gece saatlerine atölyelerin
Hani eteğinden tutacaktın çocukları
Ağlatmıyacaktın
Su verecektin hani

Neredesin
Ellerim

HEP BİLDİĞİNİZ BEN

Kükremiş bir damla kanla silkinir damarlarım
Yüz kolum olmalı seni sevmeye
Çünkü günler dar
Yarım

Yüreğimin serin rüzgârlarda yeleleri
Yüz elim olmalı yaşamaya
Kim uzansa
Dikenli tellerde elleri

Avuçlarımdan ağarır tanyeri

direnç/1977

— Bırakma yaşamayı bırakma umudu
Daha çok yok sabaha —

İŞİTİN AYRIKOTLARI

Bu yüreğin dört kapısı sarısıcağa bakar
bozkır sıcağına
başlamadan biten bahara
yazla başlayan başkaldırmaya
usulca çamura dönüşen ırmaklara
serini ararken boğulanlara

Bu yüreğin dört kapısı
bozkıra açık
Analığı, şairliği, evcilliği eksik
acımadan, kırgınlıktan dövüşken bir yürek
sarısıcağa gömülü bebeleri
gurbete verili bebeleri düşlüyor
dervişlerin ak eteğine sığınan
yavrusuz ceylanları

Bu yüreğin dört kapısı
çaresizliğe kapalı
duy sarısıcak, duy batak çamur
işitin ayrıkotları

DİKEN EZGİSİ

Bozkır çağırır
Yalın ayaklarda diken yaralarından
Ağır bir sızıda
Bozkır
Kıraç alınlarda ter
Ter kokmıyan kızların
Ve ipek çamaşırların kentinden alır
Derinden bir masal
Bir masal ayrılır durur:

— Sevmek
Usul denizleri serin rüzgârları çoğaltıp
Bey işi
Ve çobanların
Peynir tulumlarına kesip koyunları
Bir tutam tuz tattıkları akşam
Denizleri
Durulmaz—

Durulmaz
Kır çağırır
Yalın ayakların çağırır
Sevdaya uzayan bıyıklar
Çarşaflar çiçek kokan
Acemi ellerimi
İnce ayaklarımı çağırır
Erken uyanmalara
Çalı toplamaya
Ve elekten geçen un
Yorgun bir ekmek kokusu
Tarhana

— Otlar ve kadınlar
Kısacık duyarlar ilk yazı
Güneş uzar tepelerinde
Kızgın ve acımasız
Ve kar ansızın basar —

Ağar bir yıldız
Dipsiz geceden
Biz
Her akşam bir işçi kanını
Bir yudum şarap diye tatmadık
Dinmeli bu ağrı
Ağaran bozkır
Diken

SU

— Kurşunlar göğse değende
Suyu söyler savaşçı —

Su
Ey büyük su
Kurşunlar göğse değende savaşçının söylediği
İnlediği gebe kadınların
Ey kumsalda küçük damla
Kayalar üstünden aşanda, kerpiç evleri basanda
Çarıkların hamalı

Ey dağlara saklayıp türkülerini
Çığlıklarıyla değirmenler dönen
Ve vurulduğu zinciri seven
Çirkin kölesi aydınlığın
Yarın seni dağlara çakacağım
Ki ovaya dökülsün ışıkların

Su
Ey büyük su
Gücünü bilmeyen dev
Ey çirkin uyku

KUŞBAKIŞI

Yaz bitti güz bitti küçük kuşum
Tüyünü teleğini verecek miyim
Göçmeye değil uçmaya

Kırık saplar ezilmiş taneler
Kırağıyla ürperen bir tarla
Unutulmuş bir karınca çukurda
Uzanır uçman boyunca

Uyur uyanır bebeler
Yumulur düşlere avuçları açlıkla
Yaşlıların alınlarına bir çizgi
Çatılır tüfeklerce amansız
Uçtukça

Kıpranır kilometre taşları
Kanat sesin koyulur karanlıkla
Uçmak uçmak uçmak
Yeşerir solumanla

Tüyünden teleğinden arınmış
Issız yolların kenarında
Küçük kuşum ölü kuşum
Bekliyor musun baharı
Uçmak için rüzgârla

KIŞLAR YEŞİLİ TÜKETEMEZ

Erkenci erikleri bekler
Pusuda rüzgâr
Dudaklarımızda kan tadıyla
Donar ıslıklar

Kuşlar aç mı kaldı
Nerde mısırcı çocuk
Ya bu okulun öğretmeni
Soğuk soğuk soğuk

En güzel sözün ortasında
Dondu mu parmaklar
Kırıldı mı kalem
Öğrenmeden mi kaldı çocuklar
Öğrenemeden

Kışlar yeşili tüketemez
Buğday bekler toprakta
Şarkımız sürgün verir
Sesimiz çocuklarda

Dağ koyaklarına uğra
Baharı özlersen
Menekşeler kar altında da açar
Ve yollarda kardelen

HANGİ KAN

Bir sözle kuruldu dünya
Hep o sözü aradım ve buldum: Emek
Dokunulmamış toprağı işlemek
Dokunmak ayva tüylü sevgili yüze
Ve kan ter mutlu varmak uykuya.

Emek:
Dizgin vurmak suya
Su gibi akıtmak iplikleri
Harfleri iplik gibi dokumak
Ve soğumadan alın teri
Düşünmek yarın işleyeceğini.

Emek paramparça kâğıt paralarla
Satıldığında kaç yaşındaydı dünya?

Emekle oluştu dünya
Sonra ellerimiz kilit vurdu uykuya
Atıldı bir bir arkadaşlarımız
Suyu yitmiş bir yemiş gibi
Kanı azaldıkça.

Ne zaman öğrendik direnmeyi
Birbiri ardına toplanmayı
Yürümeyi...

Osmanlı tarihi söyler
Tersane grevi
Tramvay grevi...

Ya daha önce
Piramit yontulurken
Hangi kan karıştı harcına
Hangi kan?

ARALIKTA BİR AKŞAM

Gittikçe büyüyen bir çekiç gibi
Kentin uğuldayan sesi
Düşmanlık, çıkar ve sınıf ayrımı
Adımını bastığın her yerde.
Dilimde dostluğun şarkısı
Ansızın bir şeyler olmasını bekliyorum
Yağmurda dikilen grevcilerle

Ben gönülsüz çiçekleri severim
Kolay yemekleri, bulgur, tarhana ve yumurta
Durmadan değişen bir sofrada
Yenilen tek yemek alın teri.
Hiç terlememiş açlarla
Deodorantlar, parfümler ve hisse senetleri
Her akşam aynı saatte.

Aşk diyorsunuz, gülünç bu kentte
Neden gülünç değil işbirlikçinin neşesi
Çocuk yuvaları, hastaneler ve mezarlar
Sınıf sınıf
Ama sınıf ayrımından söz etmek yasak
En doğal şekilde.

Tutup kırmak gerek
Neyi bilmiyorum.
Kalemleri değil, değil düşünen beyinleri
Onu kırmak şimdi paranın işi.
Kırmak gerek bir gönülsüz çiçeği
Ve sokmak toprağa
Yeşersin, çoğalsın
Direnç örneği...

BURDA YA DA ANGOLA'DA

Burda ya da Angola'da hep aynıdır insanlar
Sevilmek ister kadın,
Çocuk doymak, korunmak,
Erkek iş ister ellerine
Ve dinlenebilmek
Eve dönünce
Burda ya da Angola'da
İnsan insanca yaşamak ister sözün kısası.
Oysa sayın bayım,
Ölüler verdiniz
Ölüler veriyorsunuz her gün bize
Açlık ve dayak ölüleri
Kurşun ölüleri
Ağlıyalım diye.

Bakın bayım,
Gök her yerde mavi
Orda ya da burda.
İnsan sever alabildiğine göğü görmeyi
Oysa mavi kalmıyor bize
Hapisanelerimizde, iş yerimizde ve evimizde
Sizin duvarınız yüzünden sanırım
Ya da balkonlarınız kapatıyor mavimizi.

Adı bilinen bilinmeyen her ülkede
İnsan bir gariptir bayım
Siz pek bilemezsiniz sanırım
İnsan hep aynıdır,
Önce küser mavisiz ve ekmeksiz
Sonra kızar işsizliğe ve ölülere
Yaşamağa mecbur değildir elbet
Ama yaşamağa mecbur olmasa bile
Yaşatmalıdır çocuklarını
İnsan düşünmeye başlar bayım
İnsan konuşmaya başlar
Ve alışır direnmeye...

DAĞLAR BEKLİYOR

Kış nasıl oralarda
Isıtıyor mu sizi türküler
Birer birer ayrıldınız kuşlarla
Kapanmadı bıraktığınız yer

Burada çocuklar büyüyor
Paslanıyor içmediğimiz içkiler
Isınmayı çoktan unuttuk
Dolu durdukça hücreler

Dostluklar aldanışlar yitirdi anlamını
Çocukları gülmeli büyütüyoruz
Bırakmasınlar bir gün bu halayı
Ayaklarını çetin alıştırıyoruz

Mektuplarınızdan avuçlarım yandı
Size yazmak artık zor
Baharla mı döneceksiniz yazla mı,
Dağlar bekliyor.

doğuran bir kadına
DİRENÇ

Tırnaklarını etine geçir bağırma
Isır kanat dudaklarını parçala
Bırakma yaşamayı bırakma umudu
Daha çok yok sabaha

Yorulur gövdene inen sancılar
Acılar bıkar
Beklemeyi bil
Başkaldırır gövden başkaldırır
Susar

Önce öleceğim sanacaksın
Direnmen bitsin diye uğraşacak sancın
Gitgide sıklaşacak kamçılar
Sessiz ağlayacaksın

Unutacaksın başın nerde nerde ayakların
Bin kollu bir boşluk beyninde
Dünyadan uzaksın

Kim duyar sesini haykırsan
Gücünü tüketme
Dayan bir sınav bu
Gülümse

— Su, dikenin korkusudur
Çocuk, korkusudur ölümün
Bilmek, karanlığın korkusu
Uyku kimseyi korkutmaz
Ama ninnilerden korkun —

TEKERLEME

Analar beler bebeğini. Eler toprağı, kavurur, toprağa beler. Öper kara gözlerini, sevgiye beler. Büyütür bebeğini... Satmaya!

Sağlıklı olsun ister: «Eli çolak, ayağı topal olmasın oh Tanrım. Gülen yüzü solmasın!» Bayramlara süsler. «Eller çatlasın!» Süsler bebeğini...
Satmaya!

Harmanı var ağanın. Sürüsü var. Tarlası, tapanı var. Parası var bi dolu. Hodak pazarı bu. Bayram yeri değil. Bu boy boy bebeler oyuna değil...
Satmaya!

Yıllığı yüz lira. Bak ağam ayakları ne güçlü. Yıl boyu koşar koyun ardından, sığır ardından. Taş, diken demez. Öyle çok yemez. Üç yıl emzirdi anası onu...
Satmaya!

Yıllığı elli. Bak bi tanesi anasının. Belli nazarlığından. Nazlatmış anası. Hiç de güçlü görünmez. Ağlamaya hazır yüzü. Ayrı yatmamış anasından. Bu çobanlık edemez ya. Yufkadır ağanın yüzü. Adam olsun diye. Hem yemesi ağa yemesi. Ne büyüttün bugüne bunu. Hayrını gör!
Satmaya!

Ölürüm anama, ölürüm kaçmam. Hak ederim aldığınızı. Üstünüze söz getirmem. Ev aş görsün, lamba gaz, babam tütün. Sen üzülme. Ben giderim. Gelecek yıl Ahmet de büyür. Onu da beni de verirsin çırak. Ben onu gözetirim. Hadi güzel anacığım...
Satmaya!

Kurt kaptı. Sığır tepti. Sıtma aldı. Yolda kaldı. Soğuk çaldı. Bebeler büyüsün. Ağa hodaksız kaldı.

Beler bebeğini sevgiye büyütür analar.
Satmaya!

ÖLÜ ÇOCUKLARA NİNNİ

Bir diken
Küçük diken unutmadan acısını
Parlar söner parlar
Gün ışımadan
Dolar ağzıma
Saçlarındır dolar ağzıma
Çoğaldıkça kanımda çığlığın
Işıdıkça

— Bir erkek doğum ağrılarını bilemez
Ne de bir yalnızlığı —

Sonra sevişmelerden kolay söz edilemez
Güller eskir
Ayışığı
Çürür sedyelerde ölüler
Şiirlerden kovulur
Çünkü korkulur eskimesinden sevginin
Ovulup parlatılır sözler
Erir kurşun

— Tohum toprağı birden
birden
delemez
inler —

Bu aç bir çocuğun payıydı
Yutamadık
Çok tuzlu
Kokuyor
Sonra dokunuyor derimizin parlaklığına
Sevişmelerimiz yarım kalıyor

— Avunuyoruz bu bitmez şarkılarla
«Ne kadar da yiğitiz»
«Bu sabah ne güzelsin»
Oysa toprak kuruyor —

DIŞINDA OLMAK KAVGANIN

Bir ipi bırakmak gerek en sonunda
Bu atı bırakmak bir yerlere
Dışarda bir kavga büyüyor alabildiğine
Bu ipi bırakmak gerek
Başıboş bir dere gibi
Yaşamadan caymak gerek gene

Denenmemiş silahların şaşkınlığıdır
Ellerimi böyle iten
Tepelerden öte bir atın ayak sesi
Büyüyen damarlarıma
Yürür usul bir sıcak avuçlarıma
Dışarda bir kavga büyür alabildiğine

Damarlarımda bir atın ayak sesi
(Kavgalar büyür
Kavgaları bir yana koy beni sev
Yaşamayı sev, sorumsuzluğu, başıboşluğu...)
Damarlarımda bir atın ayak sesi
İlkin sevdanın ilk günü gibidir kavga
Yadırgar insan gövdesini

AKŞAM TÜRKÜSÜ

Kimse öldüremez bu boşunalık d[illegible]ygusunu
Soğan doğra, kıyma koy, ateşi kıs
Ateşi kıs pirinçler diri kalsın.
Salçalı pilavlar votkalar kahkahalar

Ödemez arkadaşsızlığımı

Zor günler yaşadım
Utanmam anmaktan
Çirkindim yoksuldum arkadaşsızdım
Kocaman sözler iri göğüsler hantallıktı simgem
Utanmam
Ama akşamları
Bu boşunalık duygusu kapıyı çalmadan
Usulca ilişiverir yanıma
Çocuğu giydir parklara çık
İşten dönenleri gözle
Köfte güzel olmuş saçın yakışmış
Orhan ağbi ölmüş... Artık yazmıyor musun?

Kirazlar erken çiçeklendi bu yıl
Kirazlar aldandı.
Ben aldanmadım
Ayşe'yi büyüttüm
Büyüttüm öfkemi... arkadaşsızlığı
Çirkinliği
Hadi saçlarını kes ninniler söyle :

Kızımın da adı Ayşe
Yiğit atılır ateşe
Bu ışık böyle büyüsün
İş düşmez bir gün güneşe

Hadi çamaşırları yıka, ölülere ağla
Ninni söyle :

Kızımın da adı Bengi
Dünyaya saldığım türkü
Sular aktıkça durulur
Bozuk yapılar yıkılır
Çürür sarı yaprak gibi

Hadi kendini yen hadi kendini

23 NİSAN 1972

— Ahmet Emre'ye —

Babam ölmeden öldü oğullarım
Birbiri ardına oğulsuz kaldım
Doğduğunda bir bayram akşamıydı
Bayraklar direklerdeydi daha
Ablan bayram yerinde
Gelinciklerle kızarmış ak bir bahar akşamı
Sanki yeni başlamışlardı işe
Eğemenlik savaşçıları

Bahar bozkıra birden gelir
Sen bilmezsin İstanbullusun
Birden alır insanı papatya kokuları
Kış hiç değmemiştir sanki toprağa
Sen doğduğunda
Bayramdı
Sanki sağdı egemenlik savaşçıları

Ne gün baksan gelincikler ıslaktır unutma
Toprak buğulu
Bozkır kısır kalmaz bu gök baharı bildikçe
Sapanın demirindedir egemenlik
Nasırındadır ellerin bırakılmaz
Rüzgâr alnındaki teri sildikçe
Egemenlik savaşçılarını hatırla

İNSANLAR ÖLDÜRÜLÜRKEN

Hangimiz geçmedi aşkın köprüsünden
Sarmadı bir gövdeyi yaşama sevinciyle
Küskün doygunluklarla bekleyip sabahı
Yalnız geçecek gecelerini saymadı

Belki çirkin bir sözdür borç ve para şiirde
Alkol gibi gizlice söz edilir açlıktan
Hangimiz tanımadık sofrada yoksulluğu
Utanmadık konuklar geldikçe, evimizden.

Yıldık mı, yorulduk mu, döndük mü, önemli bu
Sığındık mı bilinen çaresiz yalanlara
Ölenler, öldürülenler kırdı mı direnmeyi
İşlemedi mi dipte kanayan eski yara?

Şimdi sorgular bizi kendi çocuklarımız
Yanıtlar mı onları bizim yazdıklarımız
Söyle baba ne yaptın,
Anne ne yaptın söyle öldürülürken insanlar?

BİR ANNENİN NOTLARI

Çocuklar hayır diyebilmek ölüme
haksızlığa yokluğa
yasağa hayır demek
Kızım güzel şeyler istiyor ille güzel şeyler
oğlum ablasının çöreklerini
paylaşmak istiyor açlığıyla ve kuşlarla
Yok bilmiyorlar yoksul bilmiyorlar
Öğretiyorlar başka çocukların da
dişleri olduğunu
elleri olduğunu
şekerlerle oyuncaklara

Kaçtıkça uykularım kitaplar arıyorum
büyüyen sorularına
«İncirler neden yıkıntılarda büyür?»
İncirler mi yıkar evleri
kök salıp mermerlere
yoksa yıkılmaz umutlar mı ballandırır incirleri
Boyna soruyorum kendime
yazmadıklarını kitapların

Boyna soruyorum kendime
sırtımda ağırlaşan bir ölü gibi taşıyıp sıkıntımı
nasıl anlatmalı dünyayı
anlaması için çocukların

— Her şiirin sonunda bir çığlıktır beklenen
Bir kuru dal çıtırdar
Rüzgâr eğer bir otu —

YAZ ORTASI ÜŞÜMEK

Kar durdu
Yaşlı bir köylü yüzüyle
Bezgin ve dinç
Doya doya gülmemişliğin dinçliği belki bu
Belki hep borçlu olmanın

Kar durdu
Bir çocuğun ilk kımıltısı gibi
Beklemede bıraktı sessizliği
Gün — hep buruşturup attığımız — gün
Üstünde yarım bir söz
Işıltıya durdu : sev...

Kar durdu
Durdu saatleri kuşkunun
Karın üstünde yarım bir ayak izi
Bir silik söz : Belki ... yarın

GÜNEYİ İĞDE AĞACI TARLANIN

Tıkız yüreğini kan tutmuş
Sağır tarla günden güne kururdu

Alın teri yağmur sevinci midir?

Yanaşmanın Mıstığı küçümser
Yanaşmanın Mıstık peşinde jandarma
Dikilir annacına türküye dururdu

Bozkırın ortası da bir top diken
Ben adama yar verememsağiken

Dedesinden kalmış üç yeri belli
Doğusu tekirkaya, batısı mezarlık
Kuzeyi top ağaç, ya güneyi?
Güneyi çakırdikeni
Güneyi belirsiz, ağa çiftliğine bitişik
Sürer bunca yıl

Kim işitmiş

Eker bunca yıl
Gözlerinden ellerinden belli

Tarla cılız bir kadın gibi kıskanç verimsiz
Esirger samanı, inadına esirger taneyi
Tıkız yüreği kana durmuş
Dikilir dururum da gecede yeşertmez
Tarlanın güneyinde ben
Mıstığın azığından iğde
Parlak kabuğum, kokulu özüm, çekirdeğim
Yeşerir yeşerir varamaz göğe
Ben acı yemişi iğde
Ana komşusu çınarın türküsü dudağımda :

Gel göğü büyütelim
Bir küçük yıldız için
Rahat ağlasın diye karısı
Askerciğin

Gel göğü büyütelim
Bir küçük yıldız için
Yitik bebelerin
Anneleri sevinsin

Gel göğü büyütelim
Belki askerler ölmez
Gülümser anneleri
Sağlıklı bebeklerin

Isırınaz köpeği fakirin
Eli yetmez
Alır tarlasını, karısını ağa
Alın teri faizciye gider
Kara yazısı
Kara yazısı beni yeşertmez
Bir sağır taş kapar yolumu
Kılıç kılıç öfkemi böler

Nice savcı duymadı
Vurdular Mıstığı bir ala gece
Kanı sımsıcak taşa değdi
Değdi öfkeme
Beşikte bebesi kaldı
El hizmetinde karısı
Tarlası bey elinde
Kanı sımsıcak öfkeme değdi
Büyüdüm yardım taşı birdenbire
Kokuladım yeşilledim kıracı

Öfkemin rüzgârıdır dolaşır
Kokum boyu tirenlere savcılara koşarım:
Güneyi iğde ağacı, güneyi iğde ağacı tarlanın

ÇİN'E BİR ŞARKI

Bir su dökülürdü
Ellerin dökülürdü omuzlarıma
Sarar dürer uzağa alırdık uykuyu
Kuyu diplerinden bir kavga
Su yüzüne nasıl
Nasıl bildirirdi kendini
Kaygu

Bir su dökülürdü
Ellerin dökülürdü omuzlarıma
Sevgimiz ışır ışımaz
Bir martı kopardı geceden
Islak saçlarına, sinsi
Sevda adına ne kurulmuşsa
Eskirdi

Ezgi, ağır ve bulutsu
Sarardı başağrılarımla uzak
Masal başkentlerinden
Çin'den bir şarkı düğümlenirdi:

— Ming eskici değildi ama
Yamardı her gün
Kürek kemiklerine ölümü
Sızlardı önünde
Kaderi küçük kızların
Nerde o, derdim, nerde o
Kral sofralarından
Soframa uzanan değnek
Sızlardı kürek kemikleri
Ming eskici değildi —

Çin
Hiç yaşamadığım çıplak ve yaban
Düğümlenirdi kaş çatışlarında :

— Bilmediği halde okumayı
İsimleri tanırdı
Ölüsü olan
Şu biraz eğik yuvarlak Çing
Bu gururluca çizgi Çang
Ve kan damlar gibi parlak
Ölü listeleri —

Gece böyle güzel
Kara ve yalın
Uzat sokakları
Tek bir çiçek atılsın suya
Çünkü resmi yapılmaz yalnızlığın

TRENLER GEÇİYORDU

Sessiz ve sevinçsiz bir yaza doğru
Trenlerdir geçen
Bozkırı yarıp
Dağıtıp yüreğimi
Koşan trenlerdir
Sevgi türküleriyle
Kuşkudan sevince korkudan şaşkınlığa
Televizyon direkleriyle süslerler boyundurukları
Kumaları başlık paralarını konduları
Trenlerdir öğüten

Issız gecelerden yalnız öğlelere geçerler
Anasız bebelerden bebesiz analara taşırlar
ilanları :

«Almanya'da çalışanların yavruları
en rahat imkânlarla
Hasret anaokulunda
Üç öğün yemek ve düşsüz uykularla
büyütülür...»

Geceyarısı uyanıp ağlamalar düşünülmesin
Düşünülmesin eti bayramlarda tadanların
Et korkuları
Marklara taşıyor tren çarklara taşıyor
Dertlendikçe saz arayan parmakları
Taşıyor Sakarya, Porsuk, Fırat, Kızılırmak
Yeşilırmak taşıyor yaban kentlere
Türküler büyüyor çoğalıyor değişiyor :

«Almanya nettin nazlı yarimi»

Alamanya taze kızlar ister makinelerine
Sağlam bilekler
Geride kalanlar düşünülmesin

Yeşeresin diye baktığım söğüt
Her gün bir yaprağın dökülüyor

HERHANGİ BİR GURBETÇİYE

Güz geldi
Usulca sararır otlar
Yolar bağrımı yokluğun
Çivide bir çekiçte bir testerede bir
Bir başakta bir elmada bir tebeşirde

Güz geldi
Usulca göverir elmalar
Duyulmaz ekşiliği korukların
Bir duada bir duvarda bir davarda
Yok ellerin

Güz geldi
Ey gurbetçi
Kaç tarhanaya yağ kaç markete mark
Arklar mı kurudu tarlanda
Paslandı mı çekicin kerpetenin pergelin
Tebeşirler mi kırıldı parmaklarından
Bebeler ninnilerinden mi bıktı

Yalan bu övgüler çiçekler
Toplanmış gibi mezarlardan

HALICI TÜRKÜSÜ

Getirip bir ipliği ötekine
Bir rengi karaya düğümlerim
Düğünleri yaslara doğumları ölümlere
Anaları utançlara
Düğümlerim

Oy beni beni
Doğurmaz olaydın anam sen beni

Bıçakları kurşunları körpecik canlara
Hapisleri darağaçlarını kısacık ömürlere
Eklerim
Bir rengi bir karaya
Bir ipliği ötekine düğümlerim

Vurma kardaş vurma kama yarası
Bura meydan yeri değil sokak arası

Bir bitmez halıya düğümlü ellerim
Siz sevdiniz de aka karşı kara
Ala karşı mor
Siz istemeseniz bu kara keçeyi kim dokur

Vurma kardaş vurma erenlerdenim
Kardeş kurşunuyla ölenlerdenim

YUMMADAN GÖZLERİNİ

Ben sevdamı sara sara büyüttüm
Yün bir yumaktı, güve girdi
Küçük kuşkular, para derdi, özgürlük,
Mutlu olmak özgürlüğü insanlar ölürken
Şiirler yazılırken aylaklık özgürlüğü
Bildiri yazmak yerine şiir yazmak özgürlüğü..,

Ben sevdamı sara sara büyüttüm
Hadi dön geri çilenin başına
Tüm güçlükleri yeneriz diyelim
Benim yüzüm kırışmaz
Senin saçın ağarmaz
Güller açar sevdamızdan
Çocuklar soru sormaz
Çiçekler gibi vazoda süsler gider günümüzü

Sara sara büyüttüm sevdamı
Çöz çözebilirsen
Acılardan, yani günlük acılardan
Sorumluluklara döndür.
İşten atılmaların, dost ölümlerinin
Genç öldürümlerinin ortasında
Dişlerini sıkmadan
Öp beni
Yummadan gözlerini.

— Batan gemilerden öncelikle kurtarılmasına çalışılanlar hiç değişmez: Kadınlar ve çocuklar. Batan ülkelerde de en çok ezilenler, hor görülenler aynıdır: Kadınlar ve çocuklar. Belki de bu yüzden devrimler çocuklar için yapılır. Çocukluğunu bilmeden büyüyen çocuklar için... —

ÖLÜMÜN ÇIRAKLARI

Ki-Yung işsizdi Amerikalılar geleli. Heykel yapardı eskiden. Küçük tahta heykeller, mezarlara konan. Öd ağacı satardı. Kimse bilmezdi yaşını. Ölüm yontardı boyuna. Kim ağır hastalansa, kapıda Ki-Yung'un heykellerini bulurlardı yakınları. Bir kız kötü olsa, babasından önce gelirdi ölüm heykeli. Bir bebek ateşlense, beşiğinin başında biterdi heykel. Zor oluyordu bunca heykeli yontmak, yetiştirmek. Yardımcısız bir ihtiyardı eni boyu. Belli olmasa da yaşı, ayakları boyuna hatırlatıyordu.

Bir sabah Amerikalılar geldi. Işıklı bombalarıyla. Biraz dinlendi Ki-Yung. Onca kişiye nasılsa heykel gerekmezdi. Bir gün onu gördüler askerler. Onu ve heykellerini. Çok sevdiler. Almak istediler. Neydi değeri. Ucuzdu. Bin kat ucuzdu ceplerindeki ufaklıklardan. Yalnız küçük bir isteği vardı heykelcinin. Bazı kapıları çalarlar mıydı? Sırası gelen bazı kapıları. Ara sıra. Uzun boylu askerler güldüler: işleri buydu.

Ve askerler önce kapıları çalmaya başladılar. Sonra kimsesiz çocukları Ki-Yung'a bıraktılar. Yardım etsinler diye ihtiyara.

Çocuklar çok sevdiler bu ölüm yontucuyu. Güler yüzlüydü. Onlara çekik gözlü seyrek sakallı heykeller yapmasını öğretiyordu. Yanlış yaptıklarında kızmıyordu. Nasıl kızmıyorsa askerlere. Askerler de yanlış kapılar çalıyorlardı arasıra. Ne çıkar. Üç eksik, beş fazla. Acemi çıraklardı onlar. Bazen bir çocuk da çekik gözlü heykeller yerine sarışın, uzun boylu heykeller yontuyordu. Arada Amerikalıların da ölmesi bundandır .

Çocuklar çok seviyorlardı Ki-Yung'u. Onu herkes seviyordu artık. Anneler durmadan ona çırak olmaya zorluyorlardı çocuklarını. Onlar da askerlerin kollarına yaslanan ablalarına, saçlarını kesip satan annelerine aldırmaz. Ölüm Yontucusunun yanından ayrılmaz oldular.

Ölüm, artık yorgun ayaklarıyla öleceklerin kapısına haberci işaretini bırakmak zahmetine bile katlanmıyordu. Amerikalı askerlerin postal sesini duyan anlıyordu sırasının geldiğini. İhtiyar ölüm, turistik eşya yontuyordu çocuklarla. Çekik gözlü kızlara boyalar, kokular satıyordu. Askerlere güzel görünmeleri için.

CERİHA İLE ZAHMET

Kocaman gözleri olur çöl çocuklarının. Yeşillik görmeye aç. Yeşillik aramaktan büyümüş. Ürkek ceylan ayakları olur rüzgârdan kaçmaya. Cenbiyeler gibi kesen kum rüzgârlarından. Ve elleri olur sabanlara, deve yularlarına, kelepçelere, silahlara.

«Ellerine ne oldu ablaın ablam» derdi küçük Zahmet. Ceriha'nın elleri eciş bücüştü. Yanıktı. Bir akşam çölün petrolüne uzanmıştı çünkü. Kendi petrolüne. Kandilini yakmak için. Çöl onundu madem. Madem çöl kuyularının acı suyu onundu. Petrol da onundu elbet. Ama mantar şapkalı yabancılar bekliyordu kuyuyu. Onu yakaladılar. Ellerini petrole bulayıp yaktılar. Bir daha kendinin olana uzanmasın diye... Çölü canlı meşalelerle aydınlattılar.

«Ellerine ne oldu ablam?» Ceriha güler, saçlarını okşardı Zahmet'in. Anlatırdı: «Akşamlar erken mi inerdi bizim köye. Geceler mi karanlıktı. Lambamıza gaz bulamazdık. İstemezdik güneşin batmasını. Ta ikindiden başlardık koşmaya. Güneşin batacağı yere varmak için. Koşardık. Yetişemezdik. Alakoyamazdık güneşi. Bir gün ben, güneş mızrak boyu yükselmeden çıktım yola. Yetiştim. Tuttum ellerimle. Yakardım 'Girme güneş. Geceyi soğuğu getirme. Yabancıları çadırlarımıza getirme.' Ama güneş yaralıydı. Kanı ellerimi yaktı. Sonra soğudu. Kayboldu. O zaman anladım, küçük sinekler gibidir güneş. Boyuna doğar, ölür. Biz onu hep tek sanırız. Oysa tek güneş, tek ateş yüreklerimizdedir. Bizi ancak biz ısıtırız.»

«Ondan mı 'yara' dediler sana?»
«Evet! Ondan benim adım Ceriha.»

Günler mi geçti, aylar mı geçti. Bir akşam bastılar Ceriha'nın kulübesini. Mermi aradılar. Çöl çocuklarının yüreklerindeki ateşi aradılar. Zahmet'in parmaklarını kırdılar. Silah tutmasın diye. Ceriha'yı saçlarından astılar. Ateşe verildi kulübeler. Ateşe verildi kundaklar.

Derler ki yangın yerlerini yavru aslanlar beklemiş. Kırık eller bırakmamış nakluları. Rüzgârda uğuldamış şu şarkı:

Bir dalı kırıldı mı harmanın
Bin dalı büyür
Keskinleşir dikeni çalının budadıkça
Kırın ellerimizi kesin boynumuzu
Gırtlağınıza sarılır yeşeren ellerimiz
Ordunuz boğulur kanımızda

BATERİST GUİDO

— Afrika bir para kesesi
Güney Afrika da kesenin dibi —

Ülke bir para kesesinin dibine benzetilirdi hep. En değerli şeylerin konduğu bir para kesesinin dibine. Gerçekten bütün kıtanın topraklarındaki değerli madenlerin toplamı kadar maden çıkarılırdı bu küçük ülkenin topraklarından. Çıkarılır ve sonra sarı sarı kalıplar, renk renk taş yığınları gemilere yüklenir beyaz kadınları ışıtsın, borsa haberlerinden başka şey okumayan çıplak başlı, şişman ve yaşlı adamların gözlerini, ve gönüllerini şenlendirsin diye deniz aşırı kasalara yollanırdı.

Ülkenin yerlileri kömür gibi karaydı. Efendileri, yani madenleri işletenler, ülkeyi yönetenler elmas gibi beyaz. Kömür ve elmas aynı soydandır. Ama ayrı ayrı değerlendirilirler. Efendiler de yerlilerden ayırırlardı elbet kendilerini. sinema, tren neyse ne... mahalleler sokaklar bile ayrıydı. Kömüre yakışan bakımsız, az. Elmasa yakışan, değerli süslü, bol. Yerliler kömürle elmasın aynı soydan geldiğini bilmezlerdi. Ama kömürün yararlı, elmasın gereksiz olduğunu duymuşlardı. Duymuşlardı bu ülkenin çok eskiden karalarca yönetildiğini. Beyazların önce konuk, sonra efendi olduğunu dinlemişlerdi masallarda. Nasıl oldu bilinmez usul usul bir öfke büyüdü. Ezilmekten, hor görülmekten bıkanlar biriktiler. Ülkeye eski özgür günler anlatılmalı, topraklar gerçek sahiplerine dönmeliydi. Görev bölüşüldü.

En gençleri Guido'ydu. O eski şarkıları söyleyecekti. Beyazlar topraklarına ayak bastığında, kara savaşçıların söylediği ezgileri. Guido güzel tamtam çalardı. Madendeki hamallığı bitince kantinde birşeyler çalmak istediğini söyledi şefine. Para istemediği için onaylandı bu dileği. Artık geceleri kara derili, ak dişli kızların kokakola, rom sattığı basık tavanlı kantinde eski şarkılar, ağıtlar söylüyordu. Ama Guido'yu pek az kişi dinliyordu. Madenciler yorgun başlarını evlerinde dinlendirmeyi seçiyorlardı çünkü. Kantinde harcayacakları parayı kalabalık ailelerine harcıyorlardı.

Guido yılmadı. Bir çıkar yol bulacaktı ezgilerini ülkesine duyurmak için. İnanıyordu. Madene konuklar, konuk gazeteciler de gelirdi. Bir gün bunlardan biri duydu Guido'nun ezgisini. Beğendi sözlerini anlamadan. Ülkesinde müzik eleştirmenliği yapardı. Dostlarının gazinosuna ilginç bir numara götürmeğe de söz vermişti. Arkadaşlarıyla, sonra madenin yöneticisiyle konuştu. Ve Guido parmağını bastığı kâğıtlardan sonra, kendini uzak, beyaz bir ülkede bir baterinin başında buldu:

Ah benim sıcak toprağım
Sevgilimin göğsü gibi kara
Ellerimi senden aldılar
Zincirlediler karanlıklara
Uyan uyku sana yakışmaz

Uyan uyku sana yakışmaz
Sevgilim toprağım silkin
Nedir bu bağrında soluk eller
Nedir bu uzanan ağızlar dudağına
İğrenç bir yabancı oturmuş yatağıma

Ah benim sıcak toprağım
Güzel gözlü vahşi karım

Böylece Guido, her akşam, özlemi artarak seslendi Afrikasına. Beyaz kızlar, beyaz oğlanlarla tepindiler onun ezgileriyle. Avuçlarını patlatırcasına alkışladılar. Ağıtları onları bir şenlik türküsü gibi coşturdu. Bu coşkunluk onun ününü yaydı ülkeye. Plak şirketleri karıştı işe. Guido şimdi plak şirketlerinin kasasını dolduruyordu ezgileriyle:

Vurdular beyazlar oğlumu
Daha duracak mısınız gökler
Hani yağmurlarınız
Hani kızgın külleriniz dağlar
Vurdular beyazlar oğlumu

Getir kargımı karıcığım
Bana tolgamı giydir
Öcümü alacağım
Söyle babam ağlamasın
Özgür ölmek kölelikten yeğdir

Pazar günleri gazeteler müzik eklerini Guido'nun şarkılarına ayırdılar. «Çevirmeğe ya da çevirtmeğe gerek yok sözlerini. Çünkü önemli olan Guido'nun bateri çalışıdır» diyordu eleştirmenler. Plakları bunca satan, gazetelerde bunca sözü edilen kişiye radyolar da ilgisiz kalamazlardı. Onlar da özel programlar ayırdılar. Radyolar da taşıdılar başkaldırma türkülerini başka ülkelere ve Afrika'ya.

Güney Afrika Maden İşletmesi, yerlilerin yaşam çizgisini çok değiştirmiştir. Her zenci hamalın evinde, madende yattığı kulübede bir transistörlü radyo vardır.

Böyle hazırlandılar Kara Savaşçılar beyaz sömürücüyü kovmaya. Guido'nun ezgileri öfkelerini daha bir biledi.

Uzak, beyaz bir kıtada uzun saçlı delikanlılar, elmasla süslü sevgililerini Guido'nun sesiyle seviyorlardı :

Gemiler gemiciler toprağımı soydunuz
Nedir daha sürümeniz oğlumu karımı...

İÇİNDEKİLER

GECEKONDU / 1964

Gecekondu 9
Volta 10
Yorgun 12
Soyut 13
Haykırı 14
Bezgin Cumartesi 16
X + 2 18
E — 1 19
Sayrı 20
X + 1 22
Çorak 23
Zenci 24
Dönence 26
Küfürdü Sevişmek 27
Savaşa Güzelleme 28
Yorgun Çingene 33
Ko 34
Kriz 35
E — 2 36
İlk Sabah 37
Barkarol 38
Soluksuz 40
Ölü Nokta 42
Doygun 43
Son 44

YASAK / 1966

Ezgin Destan 47
İşte Böyle 48
Uzak Bir Öğretmene 49
Durmadan 50
Bir Adamı Öldürmek 51
Savaş Ayırmaz Sevişenleri ... 52
Kıbrıs! Kıbrıs! 53
Asker Çantası 54
Çığlık 55
Ey! 56
Işık Sen ve Uyumak 57
Erken Saati Uyanmanın 58
Akşamla Sürüler İnerdi 59
Kaçaklar 60
Kartopu 61
Özet 62
Kimlik Kartı 63
Üşengeç 64
Dalgın 65
Hep Bildiğiniz Ben 66

DİRENÇ / 1977

İşitin Ayrıkotları 71
Diken Ezgisi 72
Su 74
Kuşbakışı 75
Kışlar Yeşili Tüketemez 76
Hangi Kan 78
Aralıkta Bir Akşam 80
Burda ya da Angola'da 82
Dağlar Bekliyor 85
Doğuran Bir Kadına Direnç ... 86
Tekerleme 91
Ölü Çocuklara Ninni 93
Dışında Olmak Kavganın 96
Akşam Türküsü 98

23 Nisan 1972 101
İnsanlar Öldürülürken 103
Bir Annenin Notları 105
Yaz Ortası Üşümek 109
Güneyi İğde Ağacı Tarlanın ... 110
Çin'e Bir Şarkı 113
Trenler Geçiyordu 116
Herhangi Bir Gurbetçiye 119
Halıcı Türküsü 121
Yummadan Gözlerini 123
Ölümün Çırakları 127
Ceriha ile Zahmet 130
Baterist Guido 134

KİMLİK KARTI

SENNUR SEZER

Adı bilinen bilinmeyen her ülkede
İnsan bir gariptir bayım
Siz pek bilemezsiniz sanırım
İnsan hep aynıdır,
Önce küser mavisiz ve ekmeksiz
Sonra kızar işsizliğe ve ölülere
Yaşamaya mecbur değildir elbet
Ama yaşamaya mecbur olmasa bile
Yaşatmalıdır çocuklarını
İnsan düşünmeye başlar bayım
İnsan konuşmaya başlar
Ve alışır direnmeye...

ÖNEMLİ NOT:
Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

300 Lira